

Szerkesztőségi iroda:
Csik-Szereda
Vár utca 214. sz. alatt,
hová
a lap szellemi részét illető
közlemények küldendők.
Kiadóhivatal:
Györgyjakab Márton
könyvnyomdája
hová
az előfizetési pénzek és
hirdetéseik küldendők.

CSIKI LAPOK

TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI ÉS SZÉPIRODALMI HETI LAP.

MEGJELENIK MINDEN SZERDÁN.

Előfizetési ár:
Egész évre 4 frt.
Félévre 2 frt.
Negyedévre 1 frt.
Hirdetési díjak:
3 hasábos petsorért vagy
annak helyéért 5 kr.
Bélyegdíjért külön minden
beiktatásnál 30 kr.
Nyitott cikkeket
soranként 10 kr-ért közöl-
tetnek.

A „Csiki Lapok” eredeti távirata.

Budapest, decz. 2. d. u. 1 óra.

A pénzügyigazgatóság felállítására tárgyában városunkból Budapestre utazott küldöttséget Tisza miniszterelnök és Teleky gróf belügyminiszter vasárnap délben, Weckerle pénzügyminiszter hétfőn délben fogadta.

Tisza miniszterelnök hangsúlyozta Csikmegye nagy érdemeit s a legmelegebb pártolást ígérte.

Teleky belügyminiszter jogosnak jelenté ki a feliratban felsorolt indokokat s szintén megígérte hathatós támogatását; biztosítván egyúttal Csikvármegyének a közigazgatás szervezésekor fenntartandó önállóságát.

Weckerle pénzügyminiszter válaszában kiemeli, hogy az önálló törvényhatóságok előbb-utóbb külön pénzügyigazgatóságot fognak nyerni s egyúttal megígérte a pénzügyminiszter, hogy Csikvármegye is egy-két év múlva biztosan megfogja kapni a pénzügyigazgatóságot.

Felelet és zárszó

az „Egy kis rektifikáció”-ra.

Felelettel tartozom e becses lapok hasábjain megjelent „Egy kis rektifikáció” ez. cikk fittymálódó írójának és a nagyérdemű olvasó közönségnek felvilágosítással annál is inkább, mert nézetem szerint az igen tisztelt cikkíró ur kügazításra szánt cikkével téves állításait nem helyreigazítani, hanem - a mire ügylátszik nagy hajlandósága van - a fogalmak összezavarásával elesütni-esavarni igyekszik, s hogy az olvasó közönség annál jobban félre legyen vezetve: még a különböző szavakkal jelölt

fogalom ugyanazonosságát is megtagadja vagy szándékosan vagy tudatlanságból.

Nevetséges az a ázás kapkodás, amelylyel majd erre, majd arra figyelmeztet; személyeskedéssel vádol, idéz ide nem vágó dolgokat; - rám fogja, hogy nem vagyok tisztában a fogalmakkal. Így pld. eltagadja, hogy a haza szó nem ugyanazon fogalmat fejez ki, mint az állam. Engedelmet kérek, a ki ilyen tagadásokkal áll elő, az akkor teszen legnagyobb szolgálatot „Istennek, hazájának és a társadalomnak”, ha eltöri a lát és az olvasó közönség félrevezetését tovább nem folytatja. Vagy kívánja, hogy bizonyítsam az azonosságot? Örömezt megteszem, de azzal a félelemmel, hogy az igen tisztelt cikkíró ur kedvéért kiteszem magam a tek, szerkesztő ur haragjának, a miért ilyen kezdetlegességekkel vesződöm.

Mikor ezt a szavakat halljuk: „magyar haza”, nemde egy képzet támad belvünkben, látjuk lelki szemünk előtt Magyarország földjét és népét, melyet 1000 év óta kormányoz egy legfőbb hatalom: a királyi hatalom. - Ezen lényeges jegyek alkotják azon fogalmat, melynek megjelölésére a magyar nyelv ezen szóval használja: „haza”. - Hogy mindezt képelem, ha azt mondom „magyar állam”, nem tudja az igen tisztelt cikkíró ur, arról én nem tehetek; kérdezze meg valaki mástól, ha nekem nem hisz, mert én tudom, hogy ezen fogalom: „magyar állam” magában foglalja Magyarország területét, népét és a főhatalmat, mint lényeges jegyeket. Itéljen a n érd. közönség: mi különbség van a kettő között? - Olyan ez kérem, mint ha valaki azt mondja, a törökbuza nem kukorica, ez az asszony nem feleségem, hanem nőm stb.

Cikkíró ur azon cikkében, a melyet én nem „megtéptem”, hanem téves állításait szabályszerű, objectiv vitában ezáfoltam, a megyei segélyek érettségi vizsgálatához köztöttsége ellen többek közt azon két mondat-

tal érvel, melyek ezen vitára alkalmat szolgáltatottak.

„Rektifikáció”-jában hangsúlyozza (a mit anélkül is tudtam), hogy csak egyes tudósokról állította, hogy „nagy költségek árán felemelkedve, a gonosz tudás göggyében fulladoznak.” Szem elől tévesztette cikkíró ur,

1) hogy a „tudós” szó nem illik oda, hol a „gonosz tudás göggyé”-jéről és a „nép huza-vonás”-áról van szó. A valódi tudós nem lehet istentagadó, nem lehet „nyüge a társadalomnak” és tudomány nem gonosz göggy. Nyügei lesznek a társadalomnak az olyan egyének, kiket talán épen anyagi helyzetük nem enged valódi tudományosságra jutni; maradnak tudákos zügprókátorok, mint ezt már e lapok 40. számában kifejtettem.

2) elfeledte, hogy a tudományos világban, ha vannak göggyös, lelketlen egyének, azok kivételt képeznek, s lassankint leszorulnak térről, kihullnak a küzdelemben, mint tiszta buzából rostálaskor a konkoly. De hát a társadalom alsóbb osztályu egyénei közt nincs-e konkoly? Én azt hiszem, hogy ott van a legtöbb és e hitem annyira valószínű, fájdom! szomorú valóság, hogy az ember lelke szíve azon a látványon, a mely társadalmunk alsóbb osztályainak szemlélésénél szembe tűnik. Azért a vitatott tétel épen megfordítva kell hogy álljon. T. i. hogy úgy egyik, mint másik osztálynál vannak ezéltévesztett, lelkiismeretlen egyének. És pedig észszerű következtetés szerint az alsóbb fokon állók közül többben vannak a „lelketlen, huza-vonó nyügek” csoportjába való, mint ellenkezőleg.

3) Ha a modern tudós nem a XIX-ik század végén élő, tehát újkori tudóst jelent, akkor azt kell föltennem, hogy cikkíró ur valami új értelmet talált e szónak, ez esetben ne késsék találmányát a m. tud. akadémiához közzététel végett beküldeni. Ha pe dig

A „CSIKI LAPOK” TÁRCZÁJA.

N É V N A P I A.

Mivel járulhassak
Nered ünnepehez?
Koszoruba kötöm
A mit lelkem érez.
Legyen rózsabokor
Szép családi éted,
Szeretelnél egyéb
Oda be nem férhet;
Liliom a lelked,
Mely tövén erény kél,
Mely több vigaszt nyújt ma
Sok kába reménynél;
És a hit szent láncza
Fülzse e csokrot át, -
S vedd tőlem, mint hálám
Igaz ajándokát.

Embery Árpád.

Egy elhibázott tréfa.

- BESZÉLY. -

IRTA SÁNDOR LÁSZLÓ.

(Folytatás.)

Legnehezebb volt Elizkével boldogulni. Semmiképpen sem akart ő egy idegen férfit megcsó-

kolni: a jegyzőt már inkább, de Tivadart világit sem; mit mond a mama, ha megtudja, s mit mondanának leánytársai. Aztán miért is éppen - miért nem Nagy Otti? hiszen Tivadar reá tekint mindig a legvágyóbb szemekkel.

- Oh, nem úgy van az lelkem, - szölt a jegyző - ha nem kegyed esókolja meg Tivadart, akkor nincs a miért én párbajt vívjak vele. Mivel kegyed jegyesem, nekem kell bosszút álljak a csókért.

- De csakugyan nem lesz komolyabb baj? - aggályoskodék Eliz.

- Semmi esetre se, csak ártatlan tréfálódzás, melyet egy kis mulatsággal fogunk bezárni künn a zöldben.

- Jól van, tehát megteszem, - szölt Eliz - de hol, miként és mikor?

Ekkor Pusztai vette át a szót s magyarázott meg minden egyes részletet, hogy majd hét óraker, mikor az óra ütni kezd, akkor karolja át Tivadar nyakát, s a többi aztán már önként fog következni.

Eliz ezt titoktartás mellett a többi lányoknak is csakhamar tudtára adta, nehogy azokat a Tivadarral való viselkedése megbotránkoztassa, s egyszersmind mindegyiket meghívta a holnapi kirándulásra.

A lányok persze nagy örömmel fogadták az egészet s el is ígérkeztek mindnyájan a kirándulásra.

Igy volt kész az összeesküvés szegény Tivadar ellen.

A leggyengébb oldalán fogunk támadást intézni ellene, senki sem gondolt semmi rosszra, - csak a mulatságra a Gergely rovására.

Az ostrom alatt a leányok mihelyt Tivadarra néztek, azonnal elmosolyogták magokat, s ezt a jó fiu kitiütetésnek vette, és annyira lelkesült, hogy mire az asztaltól felkeltünk, mind distichonban beszélt velünk.

Azután Eliz tervszerint a zongora mellé ült, és táncdarabokat játszott, mi pedig jártuk a javából.

Az öreg törvénybíró meg zsörtölődött, hogy Tivadar megszökött előle s nincs kivel sakkozzék. Küldtük azonnal Halgyort, csak hogy Tivadar maradhasson, mert a terv akkor könnyen füstbe mehetne, már pedig ennek akárhogy sikerülni kell. Siettünk azért, nehogy valami közbejött akadály segítsen Gergelynek.

Eliz egy gyönyörű operettét kezdett játszani, mi pedig mindnyájan leültünk a zongora mellé, - természetesen úgy, hogy csak azt a széket hagytuk üresen, mely Eliz mellett volt, és így Tivadar kénytelen volt arra leülni. Ez pedig nagyon kedvezett a tervnek, mert háttal lévén az ajtónak, nem láthatta az azon kimenőket.

Még néhány perc volt hét órakerig, s mi egyenkint mind kijöttünk a teremből.

A darabból éppen egy mélabus részlet kö-

új értelmet nem talált, akkor én megmaradok az általam használt valódi értelem mellett. Hogy miben van igaza, azt nem állítottam, hanem csak találomra odavettem, hogy „igaza lehet“, mert föltettem róla, hogy olyan ember, a ki igazat is szokott mondani; de állítottam és bizonyítottam, — hogy midőn azt mondja: „a hazának, hogy az boldog legyen nem egymás elől a zsirosabb koncezokat elleső“ stb. egyénre van szükség, — a földolokban nincs igaza. A földolog e mondatban az, hogy e hazának a boldogság eléréséhez mire van szüksége. Czikkiró ur azt mondta: „nem egymás elől a zsirosabb koncezokat elleső sok és nagy tudományu egyénre, hanem becsületes“ stb. honpolgárookra. Én azt mondom, bizonyítottam, s most is azt mondom: boldog a haza, ha céljait eléri. Eléri pedig céljait a haza=állam, ha egyebektől eltekintve, tudományos, lelkiismeretes államférfiai vannak, kik az állam népét — beleértve a czikkiró ur szerint „Istennek, hazának és társadalomnak“ a tudomány bajnokainál nagyobb szolgálattal tevő alsóbb osztályt is — a hazafiság, erkölcsiség és munkásság útján, oly irányban vezetik, hogy munkásságuk a néhez viszonyokkal küzdő modern államot a cél felé és ne ellenkezőleg segítse.

Idézetei nem ide vonatkoznak, emél fogva nem is támogatják általam megezáfolt állítását. Igaz, hogy a „boldogság alapját a tiszta lelkiismeret, művelt ész és erkölcsi fenség kölesönözte lelki nyugalom képezi,“ de ez az egyéni boldogságra és nem egy modern államra, mint jogi vagy erkölcsi személyre — melyről itt szó van — vonatkozik.

Ennyit az ügy érdemére, az itélő szó a nagyérdemű közönséget illeti.

Vádol továbbá czikkiró ur, hogy ellenvéleményt nem türok, hogy a vitát személyes ténre vittem, hogy a „fogalmakkal“ nem vagyok tisztában, stylusom rossz, construction helytelen s még tudja Isten mikkel, miket czikkemből csak egyedül ő olvas ki.

Azért mondja, hogy „ellenvéleményt nem türok“, mert ferde állításait a kritika fegyverével megtámadtam. — Tanulja meg édes czikkiró ur, ha még nem tudja, hogy a ki egy lapba ír, az nem a maga, hanem egy megye, egy ország vagy talán az egész világ számára ír (jelen esetben csak az első áll), azt joga van mindenkinek megkritizálni, helyesnek vagy helytelennek nyilvánítani. Midőn én czikke idézett részét megtámadtam, tettem azért, mert az e becses lapok hasábjain napvilágot látott; mert ahhoz jo-

gon volt mint olvasónak, s mert a n. ér. olvasó közönséget czikkiró ur félszeg okoskodásai maszlagától megóvni kötelességemnek ismertem. Hogy személyét vagy állításait támadtam-e meg, afölött nem czikkiró ur, hanem más van hivatva ítéletet mondani. — Felvilágosításul megjegyzem itt a következőket:

1) Tudom, hogy a büntető törvény súlyos büntetést szab úgy a tettleges, mint a sajtóbeli személyes támadásokra. Ha megtámadtam személyét, ime megmutattam az útát, tessék orvoslást keresni.

2) Én czikkiró urat soha nem láttam, sőt egyáltalán nem tudom kit rejt a „V“ jegy. Kérdem, ily helyzetben lehetséges-e a személyi támadás?

Elismerem, hogy construction egy helyen hibás, de azt azon sajtóhiba okozza, mely a czikk II. r. 1 lap utolsó hasáb — utolsó sorába becsúszott; „hogy miután“ helyett „ha miután“, de ezt egy kevésbé értelmes olvasó is azonnal észreveszi. Stylust pedig nem fogok tanulni olyan czikkirótól, a ki nem tudja, hogy a magyar nyelvben egy fogalom megjelölésére, hála Istennek, két és több szó is van.

Végül is a nagyérdemű olvasó közönség ítéletére hivatkozva, részemről e vitát egyszer s mindenkorra befejezettnek tekintem, annál is inkább, mert a tárgytól messze eltérve, a valódi cél elérését — a esikvármegyei segély- és ösztöndíjak kérdésének bővebb kifejtését — kevésbé mozdítaná elő.

Bartalis Ágost.

LAPSZEMLE.

Országgyűlés.

A képviselőház a múlt héten is a költségvetés felett vitakozott. A kormánypartól kevesen szólottak a vitához, annál többen a két ellenzék sorából s valamennyiük éliesen bírálta a kormány politikáját. Az ellenzéki szónokok szívós kitartással s néhol a leghevesebb tüzzel támadták meg a miniszterelnök személyét s nem egy alkalommal a legizgalmasabb jelenetek fejlődtek ki. Különösen a november 27-iki ülés alkalmával a kedélyek oly nagymérvben fel voltak izzulva, melyhez hasonló még a véderő vita alatt sem volt tapasztalható.

Ez izgalmakra az adott okot, hogy Tisza miniszterelnök beszélni kezdett, — de az ellenzék nem hallgatta. Az elnök esendet kért, Tisza folytatta beszédét, a függetlenségi képviselők folytatták a beszélgetést. Az elnök újra esendet kért, ekkor a függetlenségi képviselők taktikát változtattak, éleneztek a miniszterelnököt és zajos helyeslésekkel szakították félbe, akármit mondott.

Magyon nehéz volt, kétségbe volt esve amiatt, a mit tett: másnak a jegyesét többek láttára ölelte meg, ezt a merészségét semmi esetre sem tudta megfektetni. Ő úgy gondolja, hogy talán Eliz esókolta volna őt meg először, hanem azt az angyal tiszta lányt vádolni sem merné, különben is amnyira el volt merülve a zenébe, hogy a történeteken nem igen tud eligazodni.

Hanem már most nem volt mit tenni egyebet, mint segédekről gondoskodni s készülni a biztos halálra.

Én és az orvos — kit meghívtunk — voltunk az aljegyző segédei, Pusztai Halgyoryval Tivadarnak.

Legszigorubb feltételek valának előszabva, egyiknek megkell halni.

Oh mint reszkettelt szegény Tivadar, mikor ezt hallotta. Tehát meg kell halnia, mert ez bizonyos, hisz a jegyző oly kitünő lövő, hogy még a repülő galambot sem hibázza el.

Készült a halálra. Bizony úgy elkészült, hogy másnap alig ismertünk rá. Areza sáppadt és besett s mikor a helyszínére megérkeztünk, majdhogy össze nem esett, úgy el volt gyengülve.

A lányok már előbb kimentek s egy bozótos hely mögé vonultak, a honnan az egész jelenetet tisztán láthatták, de őket senki sem vehette észre.

(Folyt. köv.)

A zajongás egyre tartott, egyre növekedett. A rendreutasított képviselőket az ellenzék megéljenzte. Tisza beszédének csak egyes részei voltak hallhatók; polemizált az ellenzéki szónokokkal, különösen Apponyival. Azután a függetlenségi párttal foglalkozott és kijelenté, hogy az a párt a képviselőházban loyaltást hangoztat, holott a házban kívül azt hirdetik, hogy Kossuth politikáját követik, melynek célja a detronizáció.

E kijelentésre roppant zaj keletkezett, mely csak akkor szűnt meg, midőn Apponyi személyes kérdésben szólalt fel, Tisza rögtön válaszolt, de csak nagy nehezen tudott szóhoz jutni s zajos közbeszólások közt jelentette ki, hogy tévedett. — Ezután Irányi szólalt fel és tiltakozott a miniszterelnök szavai ellen s kijelentette, hogy mindaddig, míg Tisza meg nem mondja, hogy kik azok, kik a függetlenségi pártból a detronizációt követelik, állítását rágalomnak nyilvánítja.

Erre oly jelenet következett, a milyen még nem volt a magyar képviselőházban. A függetlenségi párti képviselők tapsolva és Irányit éltelve ugráltak fel helyeikről, összeszorított öklökkel fenyegették a miniszterelnököt és a kormánypartot. „Rágalom!“ „Rágalom!“ hangozt fel az ellenzéki padokról. — „Gyanúsítás!“ „Denunciálás!“ kiáltották a miniszterelnök felé.

Végül Ugron Gábor szólalt fel s ő is hevesen tiltakozott a denunciálás ellen. A függetlenségi párt nem a koronát, hanem a miniszterelnököt akarja detronizálni. Tisza ismét beszélni akart és ekkor a függetlenségi párt és a mérsékelt ellenzék legnagyobb része kivonult a teremből. Az ülés rendkívül izgatott hangulatban ért véget.

Pénteken ért véget a budget általános tárgyalása s a szavazás is megtörtént.

Először a költségvetés fölött szavaztak telállással és a többség általánosságban elfogadta a budgetet.

Ezután névszerinti szavazás volt az Irányi Daniel határozati javaslata felett. A javaslatot 109 szótöbbséggel elvetették.

Ezután következett Boda Vilmos határozati javaslata, melyet 100 szavazattöbbséggel vetettek el.

Szombaton megkezdődött a költségvetés részletes tárgyalása.

A gyergyói törvényhatósági bizottsági tagok értekezlete.

Gyergyó-Szentmiklós, 1889 november 29.

A községben álló vármegyei közigazgatási tisztviselők alkalmából a Gyergyó vidékén lakó törvhat. bizottsági tagok november hó 26-án d. u. 3 órakor a Laurency-féle nagyteremben, meleg érdeklődéstől áthatott és az önkormányzati alkotmányos jognak diszére való értekezleti közgyűlést tartottak, mely tanúságul szolgált arra, hogy a sokat ócsárolt megyei közigazgatás vármegyénkben jöhrnévnek örvend, és sem ez, sem az önkormányzati jog nem oly korhadtt, minőnek azokat modern politikusaink feltüntetni kívánják, hogy az alkotmányos polgárjog rovására az állami mindehatóság végnélküli kiterjesztését e téren is inaurálják és javasollhassák.

Ennek igazolásánál szolgáljon a megtartott értekezlet alábbi rövid ismertetése.

A gyergyóvidéki törvhat. bizottsági tagok, kik egy előértekezleti megállapodás alapján meghívtak, 88 tagból, élén az összes papság és értelmiséggel a kitűzött helyen és időben 70 tag megjelenvén, az értekezlet mélt. Both Ferenc gyergyói esperesnek elnökké — és Császár Józsefnek értekezleti jegyzővé választása által megalakult.

Nem lévén szablonyszerű előmunkálat, mely a tagok véleménynyilvánítását korlátozza vagy feszélyezze, mindazáltal az elmondott beszédek és tett nyilatkozatok kellő tárgyilagossággal domborították ki a helyzet főbb elveit, minek folytán még a jelölést megelőzőleg megállapítottat:

hogy a közigazgatás szolgálatában magát ki-tüntetett — lelkiismeretes tisztviselőnek érdeme újabbani jelöltetéssel elismertessék és megjutalmaztassék;

hogy a jelölések a csikvármegyei összes üresedésbe jövő állomásokra történjenek, mi felett, több jelölt esetén — titkos szavazat dönt; — és hogy habár a szavazattöbbséggel vagy egyhangu-

lag jelölt nyilvánítatik ki az értekezlet által elfogadott jelöltnek, — ez a távollevőket, esetleg a kisebbséget nem kötelezi.

Ezen elvi megállapodás után és annak értelmében kezdődött meg a jelölési akció, — első sorban a Gyergyót közvetlen érdeklő gyergyói állomásokra, melyszerint jelöltettek:

a győszentmiklósi főszozolgabírói állásra, miután erre Köllő Ignác és Nagy Tamás lettek ajánlatba hozva, titkos szavazás útján Nagy Tamás 45 szavazattal, — Köllő Ignác 5 szavazatával szemben;

a gyótölgyesi főszozolgabírói állásra dr. Lázár János; havasi javak igazgatójának Lázár Menyhért, ugyanoda gazdatisztnak Ferenczy István egyhangú felkiáltással;

Alispánnak Becze Antal, — főjegyzőnek Madár Imre, 1-ső aljegyzőnek Cziko Sándor, 2-ik aljegyzőnek Szántó József, 3-ik aljegyzőnek Bogády Gyula; — árvaszéki elnöknek Böjthy Endre, 1-ső ülnöknek Székely Károly, 2-ik ülnöknek Kovács Antal; tiszti ügyésznek Gál Endre; keblbi pénztárnoknak Petres Antal, ugyanoda ellenőrnek Kovács György; nevelési alap pénztárosának Székely Endre, ugyanoda ellenőrnek Cziko János, mindannyian egyhangú felkiáltással;

a kászon-alesiki főszozolgabírói állásra Nagy József szavazattöbbséggel Szántó József kisebbségi szavazata ellenében;

a felsiki főszozolgabírói állásra Mihály Ferencz szavazattöbbséggel Fehér Sándor kisebbségi szavazata ellen;

szolgabíráknak: Ferenczy Lajos, Fehér Sándor, Birta József és Ferenczy Albert.

A jelöltek névjegyzéke a gyergyói t. hat. bizottsági tagoknak megküldeni határozatott, — s ezzel az értekezlet azon jóhiszemű feltevésével fejezte be működését, hogy független választói kötelességének eleget tett, és a kompromittáló házaló szavazategyűjtésnek útját vágta.

Egy t. hat. biz. tag.

A vidéki színészet.

Székelyudvarhely, 1889. november 29.

Bármennyire haladt a — hogy ne mondjam zónánként működő szintársulatok belételeinek rendezése a központi bureau felállításával: mégis a mostani állapotok nem egy kívánivalót mutatnak, s nem egy oldalról fér szó ezen társulatoknál már megrögzött azon rossz szokáshoz, melynek elhagyása célját nemesebbé, létét biztosabbá, a művelt közönség frequentációját állandóvá teszi.

Mert minő cél, minő tendencia lebeg is a színház előtt? Kétségkívül az, hogy a nemzeti érzés tüze, ébresztése, e legtisztább idealismus táplálása, a képzelem foglalkodtatása által, de mindig erkölcsös eszmék pajzsa alatt pár órai kellemes szórakozást nyújtson, tanítva gyönyörködtessen és megfordítva.

De sajnós! az ellenkezőről győz meg bennünket a tapasztalat. Még az irányadó pontok reptóirjai is eltérnek a céltól, mit kívánjunk akkor a vidék elcsigázott, folyton vándorló nép-szamosaitól! Ezek csak egyben hibáznak, a reklámsínálás tülhajtott gyakorlatában, egyébként megróni — tekintettel a sok anyagi küzdelemre, kiállott viszontagságra — nem lehet. Mert ot busás subvenczió élvezetében nem részesülnek; a megélhetés ösztönének el nem odázható fellépése és kényszerítő hatalma még ezt is megbocsítja nekik, hogy a színművészetet minden főséges ideahangoztatása dacára is: kenyérkeresetből üzzék. De épen ezen oknál fogva rá vannak utalva a közönség filléreire, rosszhiszeműleg ne vezessék tévutra, ne éljenek vissza annak lekötözö bizalmával. Vallják be őszintén: emyinn vagyunk, emyinn tehetünk s bizonyyára a vidékisé, — mely rá van szorulva egy kis élvezetre localis viszonyainál fogva — jobban fel fogja karolni, mint ellenesetben. Sőt ezzel rontják utódaik helyzetét, mert a bizalmatlanság azzal szemben rögtön mutatkozni fog. Nem is csoda, igérnek menyországot s még csak földi boldogságban sem részesítenek; igérnek chablonszerű plakátok hatalmas betűivel operettet s kapunk selejtes, sikamlós külföldi férczeléseket. És ez szóról-szóra igaz egyiknél úgy, mint a másik társulatnál.

Ez azonban nem akar a tollunk a napokban Szentmiklósról távozott Zoltán társulata elleni inductiva lenni; ő már jubiláns színész, negyedszázad jó és balsorsa nyomja vállát, sokat küzdött s e küzdelem számtalanja sem tudta eltántorítani e rögös pályán, mi kétségkívül érdem. Zoltán nem tartozik azon schwindlik közé, kik nyakig adósságba úszván, egy szép napon keréket olának s a nagy baranggal fizettetik meg a jóhiszeműleg kijátszott hitelezőket.

Sőt még szolgáljon elismerésül, hogy saját társulata tagjaiban is igyeckszik istápolni ezt a loyaltást. — De mindennek dacára ő is úszik abban a hajóban, mely a többiek példájára pár forintnyi többletért immoralis vizeken evez.

A vidék műsora nincs tekintettel a körülményekre, a helyi viszonyokra, hanem teljes erővel követi azt az irányt, mely a pénzforrás gazdag medre felé vezet. Én például határozottan elitélem s ha város kormányzó magistratus volnék, (persze katholicus) egyenesen betiltanám az olyan darabok színrehozatalát, minő a „Tisztek a zárudóban“, főleg az olyan helyeken, hol zárda valóban működik is. Protestánsnak tetszik (vagy még talán ennek sem, ha jobb érzésű), ha a nevelési ruha alá rejtőző pikáns kalandokat élvezhet nyilvánosan, vagy pedig ha oly magasztos élethivatásnak érdekében működő, s az egész emberiség részéről nevelés tekintetében elvitázhatatlan érdemet szerzett apácák moralját, institúciót oly gyalázatosan travestálja. — Meg kell ám gondolni azt, hogy kis leánykák is járhatnak színházba: ha már most ily skándál-darabot látnak, mely látszólag az egész közönség halotját kiérdemelte, minő felfogás fogamzik meg ártatlan lelkében azon nők iránt, kik őt oktadják, bevezetik az életbe, szóval teremtnek belőle társadalmi erkölcsös lényt!

Fülsőleges emlitemen az „Eiffel torony kasszonya“-t, mely még tűrhető; elég felhoznom a nagy szenzációt keltő „Felmilliósternő“ banalitását. Itt csak annyit kívánok megjegyezni, hogy egy színigazgató sem fedheti magát azzal az ingattal s el nem fogadható érvvel, hogy a főváros is nagy hatással szemléli. A főváros nem lehet irányadó akkor, mikor a legtöbb hajmeresztő tett, a legtöbb erkölcselenség éppen annak falai közt játszik. Így nem lehet vezérfonal gyanánt tekinteni a fővárosi extrém-színházak műsorát, mely — meg kell csak nézni, hogy — a legtöbb alszerűt cultiválja csak. Igaz, hogy csak az ilyen hat, ilyenben talál a közönség csak élvezetet, de ha ott már megvedlett az emberi érzés, nem kell himni azt a vidék egyszerűbb, de idegenek satnyító saturálásától teljesen ment lelkületéről is.

A főváros polyp-karokkal fogadja az idegen eszmét, mindazt, mi távol van a nemzeti törekvéstől s eljöhét az idő, hogy a főváros emelkedése szempontjából alkotott zónarendszer központi gravitációját, nemzetiesség megtanulása, visszanyerése okáért decentralizálni fogják. Akkor majd mi dik-tálunk, addig csak adjuk meg a szerzők adta címet s ne zsákmányoljuk ki a közönség tudatlanságát nagyhangú szavakkal.

Legyünk nyitlak, közepes erővel is lehet jót és jól játszani, de mindig erkölcsi alapon akkor a nemzeti kultúra árnyékában szeplőtelen tisztaságban fog ragyogni a vidéki színészet verejtékes napja!

Embery Árpád.

LEVELEZÉS.

Színészet Gyergyóban.

Gyergyószentmiklós, 1889. nov. 28.

Zoltán Gyula szintársulatával városunkba érkezvén, előadásait november hó 24-én kezdette meg „Felső Klári“ című népszínművel. A közönség egészen megtöltötte a színházat s igen jól mulatott a meglehető jó elődason.

A bemutató előadás azonban 26-án volt, mely alkalommal gróf Zichy Géza „A szerelem harcászai“ című 3 felvonásos jeles színműve került színre. A darab maga jó lévén, a szereplők igyekezete a közönség meglegedésére szolgált, s egyes szereplőket zajosan megtapsolt.

A szereplők közül megemlítjük Szigethyt, ki Du Breuil szerepét jóigyekezettel alakította; — Szigetváry Iona Champagny grófnét jól játszotta, mozdulatai, alakja és hangja jó erőre vallanak; nemkülönbön Kovács Margit is, ki a szende Fleuri

Jeane színésznő szerepében érdemel dicséretet; Zoltán Gyula Róbertet jól mutatta volna be, ha beszédében annyira nem sietne, mely miatt a közönség a végszavakat a leghatásosabb jelenetekben nem értette meg; jövőre nézve erre is jó lesz ügyelni; ifj. Szeles K. hatásosan mutatta be Piere szerepét és Arady Dupont színészt a közönség tetszése mellett játszotta.

November 27-én a „Férjavitó iskola“ került színre jó előadásban, Kovács M. és Szigetváry Iona, nemkülönbön Zoltán és Arady jó igyekezettel oldották meg szerepeiket s többszori tapsokat arattak. A szép számú közönség igen jól mulatott.

November 23-án „Válás után“ című 3 felvonásos vígjáték került színre. Ma már Zoltán Gy. jobb volt Duval Henri szerepében, s igyekezett a közönség tetszését megnyerni. Zoltánné Boniwárdné asszonyt kitűnően alakította, a kiállhatatlan anyóst oly hűen mutatta be, hogy a közönség élénk megtapsolta. Szigethyné: Diána, Földváryné: Gabriella és Beke: Champeaux érdemelnek dicséretet.

Zoltán igazgató több jeles újdonságot hirdet előadásra s reméljük, hogy teljesíti is. Saját érdekében intjük erre, hogy itt tartózkodása alatt a közönséget, mely megmutatta pártolását — mindvégig beesülje meg, olyan darabokat hozzon színre, mely által még jobban kiérdemelje a közönség pártfogását.

Justus.

IRODALOM.

A gyümölcsfatenyésztés és ápolás rövid foglalatja a nép számára. Irta: Józsa Sándor el. és polg. isk. okl. tanító, a m. kir. kincstár által képest. fűszkolakezelő. Ára csak 14 kr. *Józsa Sándor tanítónál Gyergyó-Ditróban.* E füzetre mindenkinek szüksége lesz, kinek gyümölcsfája van vagy arra szert akar tenni. Ajánljuk! (2—4)

Sebesi Samu az „Ellenzék“ munkatársa előfizetési felhívást hirdet „Toll“ cím alatt megjelenő egy kötetes munkájára. Ára 1 frt lesz. Gyűjtők 8 előfizető után egy tiszteletpéldányt kapnak. Az előfizetési pénzek Kolozsvárra az „Ellenzék“ kiadóhivatalába küldendők folyó évi deczember hó 25-ig.

A „Budapest“ 1890 évi nagy naptára, mely Wodianer F. és Fiai ismert fővárosi könyvkiadó cégénél Gracza György szerkesztése mellett most jelent meg — küldetett be szerkesztőségünkhöz. A naptár, mely XI-ik évfolyamába lép, ugy külső kiállítás, mint belső tartalomra nézve valóban figyelmet érdemel. A nagy jutalomképen kívül több mint 50 szebbnél-szebb képet foglal magában. — Szépirodalmi része gazdag és változatos, a mit előre igazol az is, hogy a legjobb írók neveivel találkozunk benne. Tiszti névtára, vásárjegyzéke s egyéb közérdekű része szintén igen pontos. A naptár ára 60 kr. A ki azonban a „Budapest“ politikai napilára egy esztendőre előfizet, az a szép naptárt ingyen kapja meg. Különbön e naptár kapható minden hazai könyvárusnál.

Uj könyv. „Az orgonajáték gyakorlati tan-könyve“ jelent meg közelebről Pécsent. Szerzője Németh Béla ügyvéd. — E könyv egy eddig nem használt, de felette könnyű módszerrrel tanítja meg az orgonajátékot, s vele együtt a zeneharmoniai ismereteket és akként vezeti a tanulót, hogy képes legyen saját zeneeszméit önállóan tovább kifejteni és a billentyűzetten otthonias kellő jártaságra szert tenni, miért e könyvet nemcsak ház-zagpótlónak, de uttörő műnek lehet nevezni. — A mű egyuttal módszertani vezérkönyvül is használható, mert könnyen érthető magyarsággal van írva s zenei remekirokból vett számtalan példakal ellátva s így nemcsak tanítóképezdek számára, ajánlatos, hanem azoknak is hasznos, kik játéku-kat könnyű szerrel megjobbitani, vagy harmoniumon való játékbau akarják magukat kiképezni. Megrendelhető szerzőnél, Pécsent 1 frt 50 kr be-küldése mellett, bolti ára 1 frt 89 kr.

Tisztelettel kérjük mindazon t. előfizetőinket, kik előfizetési díjakkal még mindig hátralékban vannak hogy azok beküldése iránt meelőbb intézkedni sziveskedjenek.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Dr. Élthes Károly** kolozsvári apátplébánosról a „Magyarország“ szombati száma nagyon aggasztó hírt hoz. Ugyanis Dr. Élthes Károly apát plébános a minden ízében magyar és hazafias pap életének utolsó óráit szenvedte. Hosszu, gyöttrő betegsége szegezte ágyba az érdemes férfit. Orvosainak leggondosabb gyógykezelése, rokonainak szeretetteljes ápolása nem volt képes erőt venni a súlyos betegségen mely megemésztette az élete java korában levő férfit. Éltes Károly nagy bajban szenvedett, mely betegséghöz utóbbi komplikációk járultak. A már-már lábadozó beteg vízkórságba esett, mely most a sir szélére vitte. Az orvosok minden reményről lemondtak. Huszonnégy óra óta eszméletlen állapotban van a beteg és semmi táplálékot nem képes magához venni, egyetlen szót sem tud szólani. Pénteken este ellátták a haldoklót az utolsó kenettel. Dr. Éltes Károly ágya körül öcsse és unokaöcsse vannak.

— **Tüzoltó-bál.** A helyi önkéntes tűzoltó-egyesület folyó évi november hó 30-án tartotta meg szokásos „Katalin-bál“-ját a Csillagvendéglő nagytermében. A minden évben szépen sikerülni szokott mulatság ez évben nem nyújtotta azt a szép eredményt, melyet a semmi fáradságot nem kímélt, buzgó rendezőség joggal remélt. De mi azt hisszük, hogy e rideg közönyösségnek semmi más egyéb, mint a kedvezőtlen időjárás az oka. Közönség, daczára, hogy a négyeseket 18—20 pár járta — igen kedélyesen mulatott s csak a hajnali órákban oszlott szét egy kellemesen eltöltött est emlékével. A leányok közül ott voltak: Azbé Mariska és Róza, Eröss Juliska, Helwig Regina, Hettman Etelka, Hajnód Juliska, Kiss Anna, Kovács Éva, Nagy Krisztina, Orbán Netti, Szabó Julia és Teruska, Szopos Mari. Az asszonyok közül ott láttuk: Azbé Antalnét, Bokros Endrénét, Baresai Károlynét, Csedő Istvánnét, Darvas Bélánét, Györgyjakab Mártonnét, Helwig Józsefnét; Kovács Antalnét, Kovács Ferencznét, Kiss Antalnét, Máthé Istvánnét, Szóts Mártonnét Szóts Bélánét, Szopos Eleknét, Szabó, Jánosnét. — Az anyagi eredményt az alábbiakban foglaljuk összes: Bevétel volt 61 frt 30 kr., — kiadás 52 frt 73 kr., tiszta jövedelem 8 frt 57 kr. — Felülfizettek: Hajnód Ignác 1 frt 40 kr., Bálinth Lázár plébános (Csikszentmiklósról) 1 frt 40 kr., Kozma Ede 40 kr., Hajnód József 20 kr., Albert Ödön 30 kr., Lux Sándor 20 kr., Kovács százados 40 kr., Benedek István 40 kr., özv. Wellmann Samuelné 40 kr., Puskás János 40 kr., Pototzky Pál 20 kr., Horváth Károly 40 kr., Gidofalvy hadnagy 40 kr., Élthes Zsigmond 40 kr. Fogadják a t. felülfizetők az egyesület halás köszönetét.

— **Egy veszedelmes kártyakomániát** ugrasztott szét a napokban a budapesti rendőrség. A jeles kompánia igen nagymértékben üzte a legveszedelmesebb hazard-játékokat. Mikor megcsípték őket, akkor is több száz forintnyi összeg volt a „bankban.“ — Bizony nem ártana, ha a mi rendőrségünk is néha széttekintene, mert bizony nálunk is nem egyszer akadna dolga.

— **Gyergyószentmiklóson** a Czifra-féle gazdasági szeszgyár már megkezdette működését és javában főzi a szesz, s így a gyergyói szeszfogyasztó közönség nem lesz kényszerítve, hogy a távolabb eső szeszgyárakból szerezze be szükségletét.

— **Székely iparmuzeum.** Baross Gábor kereskedelmi miniszternél a napokban fejezte ki a Székely egyesület küldöttsége, Thuróczy Adolf elnök vezetése alatt, Szilágyi Sándor és Barabás Miklós alelnökök, Nagy Gábor titkár, Gidofalvy István pénztáros és Szádeczky Lajos ig. vál. tag részvétele mellett, — köszönetét ama 12,000 frt államsegélyért, melyet a miniszter a székely iparmuzeum részére, Marosvásárhelyt létesítendő állandó épületre adott.

— **Pölönyi Géza** országgyűlési képviselő a nagy turini kirándulás alkalmával hosszabban beszélgetett Kossuth Lajos nagyházánknál a hazai viszonyokról. Szóba levén a dynasztia is, melyre nézve Kossuth körülbelül ezt mondta: „Én látom, hogy a magyar nép oly hű koronás királyához, mint soha ez előtt. Soha kímälközőbb alkalma nem volt koronás királynak, hogy népe hűségét örökre biztosítsa, mint most, mikor a nép hajlik hozzá. Adja meg neki függetlenségét s örökre megszere-

rezte hűségét. Ha a fejedelem nem tartaná meg a törvényt, a nemzetnek meg van a joga, hogy függetlenségét maga szerezze meg“.

— **Gyikosság a becsületért.** Pettus amerikai örnagyott, ki különben egy nagy bizonyos üzlet tulajdonosa és a newyorki gyapjubörze tagja, New-York legnépesebb utcái egyikén leötötte egy elegáns hölgy. Mrs. Soutwarth — így hívják a hölgyet, — egy ötlövetű revolvernek mind az öt töltését belelötötte áldozatába, ki szörnyet halt. Mikor elfogták, a hölgy ki állítólag igen jó családból származik — nyugodtan azt mondta a rendőrség előtt: „Elárult és az után megvetett. Tönkretette jóhíremet és családóm becsületét, tehát leötöttem. Megérdemelte ezerszer is.“

— **Az anyatej is öl.** Csodálatosan halt meg a napokban édes anyja ölében Neumann Ferencz budapesti könyvkötőnek öt hónapos leánykaja. Szopás közben egyszerre köhögni, fuldokolni kezdett s pár percz múlva élettelenül hullott anyja kebelére. Ugyátszik, hogy épen az anyatej fojtotta meg.

CSARNOK.

Az arany fáczán.

— Pfeffel. —

Éhség gyötört egész állatvilágot,
Mindenki táplálmány után kiáltott;
A szép arany fáczán is emyedetten
Nyögött idebb-odább — asszott ligetben.

Látván a harkály, szánya kérdezgette:
„Barátom, mit nyögsz úgy — kétségbeesve?
El kell csak adnod értékes ruháid’,
S bizony leend mit emed jó sokáig“.

Fáczánnak tetszett a harkály tanácsa,
Nem is gondolt bővebb megfontolásra;
Eladta egy hőreségnek diszruháját
S kapott azért sok jó magot, sok árpát.

De volt is ám aztán fejedelmi élet,
Míg zúzmarája beköszöntött a tének. —
Ruhátlanoknak most ütött az óra,
Kék dermedés szállt a szegény bohóra.

„Oh, jaj nekem, — a harkályhoz rikácsolt —
Kedves barátom, rossz volt a tanácsod;
Mert jól tudom, halált hoz ránk az éhség,
De hát a fagy nem megdermeszt-e végkép?“

Szárnyamra kelnek most, ruhám ha volna,
Még tán találhatnék is irgalomra, —
De balgaságom által így lekötve:
Reményem s éltém elveszett örökre.“

Vigyázz, egyik veszélyt kerülni vágyva,
Nehogy vakon rohanj belé a másba.

Bálinth Gyula.

Szerkesztői üzenetek:

— **Tisztelettel** kérjük lapunk t. munkatársait, hogy a „Csiki Lapok karácsonljára“ alkalmas dolgozataikkal szíveskedjenek felkeresni.

— **B. Gy. Kolozsvár.** Becses sorait megkaptuk. — Az arany fáczán, a mint látni tetszik, most repül; az újabb beküldött is jönni fog. Köszönet.

**„R É P Á T I“
égvényes savanyu-viz**

a monarchia legszénsavdúsabb és legtisztább égvényes savanyu-vizei közé tartozik.

Orvosi tekintélyek nyilatkozata szerint kitünő sikerrel használhatók: a légzőszervek betegségeinél, vese- és gyomorbajokban, a húgyszervek bántalmainál stb. — *Ezen betegségek ellen a „répáti“ savanyu-viz a legkíméletesebb s egyszerűs mind a leghathatósabb gyógyító-szer.*

Borral vegyítve pompás üdítő ital; savanyabb borokhoz használva: páratlan!
A töltés egy legkíméletesebb töltő-készülékkel eszközöltetvén, a palackba töltött víz a forrás vizével vegytartalmilag teljesen azonos marad.
A „répáti“ savanyu-viz friss töltésben és valódi minőségben kapható raktáron.

Csikszeredában: **Gál József** uraknál
Csikszentmártonon: **Cseh Vilmos**

2—26

— **Cs. J. Szárhegy.** Mint látja b. küldeménység felhaználtuk; jövőre is szívesen látjuk.

— **J. S. Ditró.** A beküldötteknek sorát ejtjük. Köszönjük.

— **B. Á. Kolozsvár.** Kívánságának, mint láthatja, eléget tettünk azon megjegyzéssel, hogy részünkről is az ügyet — hírlapi polemia kikerülése céljából — befejezettnek tekintjük. Szíves ajánlatát készséggel elfogadjuk, mert csak örömeinkre szolgál az, ha Csikország fiai a távolból is érdeklődnek lapunk iránt.

— **Hth. J. Kolozsvár.** Bokros elfoglaltságunk oka, hogy az ígért privát levelet még nem irtuk meg. Egy kis türelmet kérünk, mert az Ön által említett ügyben most folytak az értekezések a jövőt illetőleg — A kiadóhivatal a kért számot elküldötte.

— **Syculusnak. Gy.-Fejérvár.** A beküldöttet átolvastuk, nem közölhetjük. — Az ígérteteket tessék beküldeni, hogy átolvashassuk.

— **Tudósítói. Gyószentmiklós.** A szini referátát köszönjük. Az ezutánakat kérjük úgy küldeni, hogy legkésőbb héttől reggelre mindig megkaphassuk.

Csikszeredai piaczi árjegyzék.

Nov. 27-én.

Buza tiszta (hektoliterenként) 6 frt 50 kr. Buza közepes 5 frt 50 kr. Rozs 4 frt — kr. Árpa 3 frt — kr. Törökbuza 5 frt 50 kr. Zab 2 frt 50 kr. Borsó 15 frt. Lencse 16 frt. Csuszulyka 8 frt 50 kr. Kása 16 frt — kr. Burgonya 2 frt 50 kr. Marhahus (kilogrammonként) 24 kr. Sertéshus 40 kr. Herbóeshus 20 kr. Szalma (métermázsánként) — frt 70 kr. Széna mm. 2 frt 20 kr. Ökör párja 250 frt — kr. Tehén párja 100 frt — kr. Fagygyertya (kilogramma) — frt 60 kr. Tüzifa kbm. (1 méter) 2 frt 20 kr. Malacz darabja 1 frt — kr. Lud — frt 80 kr. Bárány — frt — kr. Csirke párja 50 kr. 10 tojás 20 kr.

Felölös szerkesztő: **Dr. BOCSKOR BÉLA.**

Főmunkatárs: **VITOS MÓZES.**

Kiadó: **GYÖRGYJAKAB MÁRTON.**

**Maroni, cáviár,
erdélyi mustár,
amerikai petro-
leumnak**

megérkezését van szerencsém jelenteni; a gyermek-játékokat pedig folyó hó 7-étől árusítom, melyre a n. érd. közönség becses figyelmét felhívni bátorodom.

Alázatos tisztelettel:

Gál József,
kereskedő, Csikszeredában.

